

Maj 2021

5 maj

Omskolning, övervintring, nässelvatten och bondbönor

Aubergine och första omgången chili och paprika står kvar inne. De har växt bra och är nu omplanterade i större krukor. Aubergine brukar lätt få löss, men i år ser de friska och fina ut. Kronärtskockorna däremot fick någon sorts konstig ohyra, såg ut som flygande löss, så de fick flytta ut i det isolerade växthuset. Det gillade inte ohyrans så den försvann vips☺

Det är på tok för kallt så sättpotatisen är kvar i växthuset. Den växer så jag aldrig sett maken. Framför allt sorten Amandine har otroligt fina groddar. De har fina rötter också. Fast egentligen ska de inte vara så långa innan man sätter dem i jorden, men det kan jag inte göra något åt. Jag har inget val. De klarar sig inte utomhus i detta kalla väder. Vi har lagt en jättestor mörkgrön presenning över potatislandet. Det har höjt jordtemperaturen ett par grader, från 6 till 8 grader, som är vad potatis vill ha. Men vi kan ju inte odla den under presenning... Jag har två hinkar med potatis i glasväxthuset och bladen på de plantorna har blivit frostsadade. Men nästa vecka sägs det att värmen kommer. Det väljer jag att tro på ...

Jag har gått runt i trädgården och kollat om buskarna som jag köpte från plantskolan i Finland förra året har överlevt. Båda hasselbuskarna, alla fyra svarta vinbärsbuskarna och busken med vita vinbär, alla tre havtorn, alla tre buskarna med vita bigarråer och båda blåbärstry har överlevt. Plommonträdet, hallon och sparris går inte att bedöma än. I växthuset har det stått en kruka med en liten stickling från en av vinrankorna. Den såg torr och död ut, men jag vattnade den i alla fall, och nu ser det ut som om det håller på att bli litet knoppar på den, trots allt.

Jag har två stora plasttunnor som jag brukar göra nässelvatten i. Jag tömde inte ut allt vattnet i höstas utan lät ca en tredjedel vara kvar, så nu har jag säkert 100 liter nässelvatten till alla sticklingar i växthuset. Det är ovärderligt. Man späder det med ganska mycket vatten – jag gissar att detta starka nässelvatten säker kan spädas med åtminstone 4-5 gånger så mycket vatten, så det kommer att räcka länge. Gratis gödning således. Gratis är gott ...

Nu har vi rensat bort allt ogräs i ”potatisgropen” och sått två långa rader med bondbönor från eget utsäde. Jag tycker inte att potatisen växt så bra där de senaste åren, trots gödsling med fårgödsel. Förra året satte jag jordärtskockor där och de växte bra, så de får vara kvar. Jag provade quinoa, men den ville inte alls, så den struntar jag i detta år. Bonbönorna växte ganska bra, trots att det inte är full sol, så jag sår en omgång där i år också, förutom en odlingslåda i grönsakslandet. Det finns två komposter i anslutning till potatisgropen. Den ena är igenvuxen av hallonplantor och brännässlor. I den andra har en massa trädrötter växt in. Vi får ta tag i det senare.

9 maj

Mer omskolning och sådd

Vi har fått 30mm regn på ett drygt dygn! Så nu är jorden ordentligt vattnad. I väntan på att vädret ska bli varmare och det blir behagligare att vara ute försöker jag jobba undan så mycket inomhusarbete som möjligt. Jag har gett alla tomatplantor, ett drygt femtiotal gissar jag, större krukor och stödpinnar. Jag har gjort ny sådd av vattenmelon, tre olika sorter, eftersom det är så många småplantor som dött. Jag har även sått en omgång till av sockermajs, eftersom grobarheten var så dålig. Jag har kommit fram till att vi behöver minst 25 plantor för att täcka vårt behov av sockermajs.

Har köpt frö till kålrabbi, som jag av någon outgrundlig orsak saknade, och sått dem i tråg. De har inte kommit upp än.

Fortsätter att hålla koll på alla småplantor och passa dem med vatten och flytande gödning. Det går lätt åt 10 liter vatten varje dag för att alla ska få sitt.

Om väderleksprognosen stämmer ska vädret bli varmare imorgon. Jag hoppas kunna sätta potatisen med det snaraste och så en massa frön utomhus som jag i vanliga fall brukar ha fått ner i jorden redan i april. Jag ligger efter ... Men bina jobbar på. Dom är flitiga.

10 maj

Potatisen äntligen nere i jorden

Idag har vi äntligen satt potatisen. Jordtemperaturen var 10 grader under presenningen som vi lagt ut för att värma jorden under. Potatis vill ha åtminstone 8 grader, och enligt väderprognosen ska det inte vara nattfrost under de närmaste 14 dagarna, så nu åkte den ut från växthuset. Det är hög tid! En del potatisar har blast som är 15 cm lång, grön och frodig, rötter som är så långa att det blivit "rotsnurr" och till och med flera små potatisar bland rötterna. De ser ut som mandlar. Kanske därför sorten Amandine kallas för fransk mandelpotatis☺. Sorten Cherie som är rödskalig, har små rödflammiga "mandlar". Sparrispotatisen har inga småpotatisar på rötterna.

Vi har gjort ett nytt potatisland, på vår gamla gödselstack. Potatis ska inte ha alltför mycket gödsel, men det bör inte vara någon fara. Gödselstacken består av häst- och fårgödsel som inte är lika näringsrik som exempelvis gödsel från ko och höns, och den är väl brunnen och har legat i flera år. Förra året hade jag näringskrävande växter där, som pumpa, majs, tomat, men det var inte tillräckligt mycket sol för sådana växter, så nu provar vi potatis på den platsen.

Eftersom blasten var så lång, och den inte är van vid UV-ljus så kupade vi potatisen redan när vi satte den. En del blast kom helt under jorden, andra sticker upp litet. Vi hade så många sättpotatisar att alla inte fick plats i potatislandet, så sex stycken fick bo i hinkar. Jag satte 2 potatisar i varje 20-litershink. Och 6 potatisar fick plats i gamla potatislandet, där vi nu har jordärtskockor och bondbönor.

Det tog litet tid att sätta potatisen i år, eftersom de små rötterna på många potatisar måste redas ut försiktigt, så de kan sprida sig utåt och inte växer i en klump.

Men när allt var klart kände jag mig mycket nöjd, och så blev det plats i växthuset för alla små plantor som skolats om och som inte kan sättas ut förrän frostrisken är över. Jag räknar med att det dröjer nästan en månad.

12 maj

Pumpa och squash och fler vattenmeloner

Nu har jag sått pumpa och squash. Jag räknar med att sätta ut dem på friland när frostrisken (de s.k. järnnätterna som kan komma i början av juni) är över, typ på nationaldagen. Plantorna blir ju enormt stora så man kan inte ha dem inne så länge. Tre-fyra veckor brukar vara lagom.

Jag sådde tre frön av varje sort i varsin kruka:

Blue Hubbard (mest för att den är så vacker och häftig)

Marina di Chioggia (absolut godaste och vackraste sorten till pumpasoppa)

Waltham Butternut (godast att rosta i ugn, tycker jag)

Scallopini Musselsquash (kul form, litet svag svampsmak när man steker den)

Shooting Star (gul sommarsquash. Jag gillar gul squash bättre än grön. Dels har den tunnare skal och dels tycker jag den är vackrare. Den är användbar till allt möjligt och går bra att frysa i olika format. Finriven squash gör både matbröd och mjuka kakor saftiga. Strimlad squash är god istället för spagetti, wookad/stekt, som bas i omelett eller tillbehör till soppa.

Jag har sått tio frön från tre sorters vattenmelon till, för det är flera plantor som vissnat och jag vill ju inte stå utan. Tyvärr är det flera gurkplantor som strukit med också, oklart varför. De såg fina ut på kvällen när jag vattnade dem, men på morgonen var det några som såg ut som små disktrasor. Jag ska så mer av dem också. Det är inte för sent. Det är till och med bra att ha gurkplantor i olika stadier så inte alla gurkor kommer samtidigt.

13 maj

Ramslök och annan lök

Igår var vi iväg och plockade årets ranson av ramslök. Ramslöksmajonnäs har blivit ett ständigt tillbehör på vårt matbord. Vi använder den som pålägg istället för smör och som kall sås till en massa olika rätter. Ramslöakens blad liknar liljekonvalj och de växer i liknande marker. Eftersom liljekonvalj är rejält giftig är det viktigt att man vet hur man skiljer dem åt.

Ramslök – lägg märke till blomknoppen längst ner.

Liljekonvalj – bladen växer som små basuner. På plantan längst fram till höger syns blomknoppar

1. Om man gnuggar litet på ramslökens blad känner man en tydlig lökdoft med inslag av vitlök.
2. Om man väntar med att plocka tills blomknopparna börjat komma är det enkelt att skilja dem åt. Ramslöken har en enda knopp medan liljekonvalj har en rad av knoppar utefter blomstjälken.
3. Ramslökens stjälk är kantig medan liljekonvaljens är rund, och om man tittar noga ser man att plantorna har litet olika form.

Ramslöksfrön måste sås färska för att de ska gro, så det är inte någon idé att köpa frön i påse från någon fröfirma. Jag köpte lökar från internetbutik för ett par år sedan, och de har kommit upp. I år är det fler plantor än förra året, men inte så mycket så att man kan plocka. Speciellt inte såna mängder som vi vill ha. Jag har sköljt bladen, rensat bort vissna löv och pinnar som kommit med, och fryst ner i lagom stora portionspåsar. Vi har plockat så det räcker gott och väl hela året. Jag behöver nog hitta litet fler recept faktiskt ...

Idag har jag stoppat ner sättlöken i jorden, 500 g gul lök och 250 g vardera av röd lök och silverlök. Konstigt nog har den nästan inte grott alls trots att den legat flera veckor och väntat – vem kunde gissa att vintern skulle komma tillbaka ... Först grundgödsling med hönsgödsel och sedan rader med 20 cm mellanrum och 10 cm mellan lökarna.

Silverlöken från 2020 är slut. Vi har bara en rödlök kvar. Den har hållit sig ovanligt bra i år. I vanliga fall brukar både silverlök och rödlök ge upp mycket tidigare. Jag tror vi har tre flåtor gul lök kvar. Den ligger ute i förrådet där det är torrt och över 10 grader på vintern, annars kan den börja gro tidigare än önskat, för den tror att varit vinter. Dessutom har jag ganska mycket skivad och hackad gul lök i frysen från 2019, som var ett riktigt bra "lökår." Jag ska använda en stor del av den till pumpasoppa imorgon, för Marina di Chioggia-pumporna från i somras har börjat mogna och skifta från mörkgrönt till gulorange. Jag har mycket äpplen kvar i jordkällaren, och de behövs också till soppan. Sen ska jag skära i tärningar och skivor och frysa ner en del. Resten tar fåren gärna hand om. Det är ganska fantastiskt att man kan ha egna äpplen i mitten av maj tycker jag.

Jag har tagit in sista vitlöksflåtan. Det kommer nog att räcka tills den nya vitlöken som sattes i höstas, blir skördeklar. Den har tagit sig bra och bladen är över 10 cm höga i två odlingslådor (ca 1,20 x 3,0 meter).

Vi har litet potatislök också. En del av den ska jag använda som utsäde och resten äter vi upp. Det är en gammal kultursort vars lökar växer i knippen, ungefär som charlottenlök Javisst ja, jag har inte köpt någon sättlök av charlottenlök..... Piplöken har kommit upp. Den är mild och god, ungefär som salladslök, och kan användas både färsk och i varma rätter. Den kinesiska gräslöken och också börjat titta upp.

17 maj Konkurrens!!!

Jag har fått konkurrens i växthuset, av s.k. "skadedjur", dvs djur som äter upp eller förstör det som vi vill behålla. Undrar om vi är "skademänniskor" i djurens ögon?

1. För det första hittade jag bladlöss på några av mina små zinnia-plantor. Typiskt nog var det de minsta plantorna som var mest angripna. Dom ger sig på de svagaste,

inget gentlemannamässigt beteende precis. Men jag hade fått hjälp av en liten spindel som vävt sitt nät kring de lusangripna plantorna, och sannolikt kalasade på lössen.

2. För det andra hittade jag en stor fet snigel som var i full färd med att tugga i sig mina små pak choi. Den snigeln tog jag av daga med egen hand, eller snarare fot.

3. För det tredje var mer än hälften (9 av 17) av mina små broccoliplantor som omskolats till egna små krukor, avknipsade. Stammen var tvärt avbiten och toppen var borta. Så gör inte en snigel, och jag misstänkte att det var en mus som hälsat på igen. För några år sedan hade vi en hel musfamilj som verkade bo i växthuset, och som klättrade upp i tomatplantorna och käkade på tomaterna. Vi lyckades fånga in dem i en bur och förpassade dem till annan ort, ett par kilometer från växthuset. Sen dess har det varit lugnt på musfronten, men, *The mouse is back!*

Jag flyttade över resten av alla småplantorna till det andra växthuset där det finns hyllor som är fästade i glasväggarna, som ingen mus kan klättra upp på. Det växthuset är visserligen inte isolerat med bubbelplast och saknar värmefläkt, men enligt prognosen ska det vara kring 7 grader på nätterna de närmaste två veckorna, så det ska nog gå bra. Jag väl flytta plantorna till varmare plats om det är risk för nattfrost. Sedan fortsatte med mitt arbete i växthuset, att plantera om de största tomatplantorna till de hinkar de ska växa i under sommaren. (Jag hann förresten plantera ut 22 plantor, vilket jag gissar är ca hälften.) Överst i hinkarna vid broccoliplantorna låg litet torrt gräs kvar från förra odlingssäsongen, och när jag föste ihop det för att kasta det på komposten ramlade något rosa ut ur gräset – en musbebis. När jag tittade närmare i gräset hittade jag litet fårull, och inbäddade i den fanns en hel barnkammare...

Jag hade inte hjärta att ha ihjäl musmammans små bebisar, som hon så omsorgsfullt bäddat in i mjuk och varm fårull, i ett växthus som skyddar mot kyla, blåst, regn och rovdjur.

Smart liten musmorsa.

Så jag återställde boet i hinken. Dom får väl bo där tills de är färdiga att flytta, hur lång tid det nu kan ta... men dom måste finna sig i att samsas med mig i växthuset.

Det är förresten ingen katastrof med broccolin, för jag sparade plantor i odlingstråget för ev. senare behov, så jag kan omskola en omgång till för att kompensera förlusten. Jag har svårt att avliva små plantor också...

25 maj

Avhärdning, utplantering och sådd på friland

April och maj brukar vara de stressigaste månaderna i trädgårdslandet. I år har april varit så kall att man inte kunnat göra mycket av det som normalt brukar ske då, så två stressiga trädgårdsmånader har komprimerats till en.

Nu är det full fart. Perenna plantor ska gödslas, vattnas och bäddas in med gräsklipp. Såbäddar ska förberedas, rensas, gödslas och luckras. Som väl är la jag på ett rejält lager med gräsklipp i höstas, så de flesta odlingsbäddar är så gott som ogräsfria.

Försådda plantor ska pysslas om och vattnas, både inomhus och i växthusen. Jag tror det går åt minst 100 liter vatten vissa dagar. Som väl är kan vi vattna med sjövattnen som är mjukt och tempererat, vilket växterna gillar bättre än kranvattnen.

När plantor ska flytta utomhus måste de avhärdas för att tåla det starka uv-ljuset. Annars riskerar man att få skador på bladen. Man vänjer dem successivt under 3-4 dagar. Man kan antingen bära dem in och ut varje dag och passa hur många timmar sol de får, men det är ganska jobbigt om man har många plantor eller kanske stora och tunga urnor. Därför brukar jag ställa dem under fibrduk istället så slipper man springet. Jag har gjort en liten odlingstunnel med fibrduk till sockermajsen eftersom det fortfarande är så kallt, och majs vill ha värme. Eftersom sockermajsen grodde så dåligt har jag inte så många plantor ännu. Medan jag väntar på att nästa sådd ska bli tillräckligt stor för att plantera ut, finns det plats att ställa lådor med småplantor där. När plantorna är avhärdade ska de planteras på den plats där de ska växa under resten av säsongen.

Jag har planterat om 30 tomatplantor till stora 20-liters hinkar som står i ena växthusen. Jag använder jorden från förra året men byter ut en del mot välgödslad kompostjord. Vi lägger hönsgödseln på trädgårdskomposten när vi gör rent i hönshuset. Det gör att trädgårdskomposten, som vanligen inte är så näringsrik, blir mycket kraftigare. Jag har dessutom satt fyra "Tiny Tim," en körsbärstomat som odlas i krukor, små plantor som inte ska tjuvas, i krukor. De ska stå utomhus. Sen har jag gett bort 5 plantor. Två har av misstag brutits av och står på rehabilitering. Man kan ta en avbruten topp, eller en s.k. "tjuv," dvs de små skotten som kommer i grenvecken och som man på de flesta tomatsorter ska plocka bort, och plantera den i jord, så kommer den att få rötter och bilda en ny planta. Men jag har ändå ett trettiotal plantor till att ta hand om. Eftersom jag fick brunröta/potatisbladmögel på frilandstomater förra året, vill jag helst undvika att odla så mycket tomater utomhus. Så jag försöker bereda plats i växthusen.

Vi har satt upp bubbelplastväxthuset, och där kommer det att få plats åtminstone 5-6 plantor. Jag ska flytta över en del av de stora murarträgen från glasväxthuset till kanalplastväxthuset och odla meloner i dem där. Då blir det mer plats till tomater, paprika och gurkor i glasväxthuset.

Jag använder gärna små krukor som jag gör själv av tidningspapper, till omskolning av växter som ska ut på friland. När jag planterar ut dem stansar jag ut ett hål i jorden med en s.k. löksättare, sätter ner hela krukans i hålet och fyller på med jord runtomkring. Det går snabbare än att gräva tycker jag, och man riskerar inte att skada rötterna.

De små purjolökarna, som dock är större än de brukar vara när jag planterar ut dem, eftersom jag omskolat dem från såjord till krukor med planteringsjord där de fått växa ett tag, har fått flytta ut.

Jag gräver ett litet dike som är ca 10 cm djupt och sätter plantorna på botten. Sen fyller man diket vartefter plantorna växer. På så sätt bleks den nedre delen av purjon och blir vit.

Dessutom har jag satt sättlök av matlök (500 g gul, 250 g röd och 250 g silverlök) Man kan så matlök som frö också, men den tar god tid på sig så det är snabbare, lättare och säkrare att köpa smålökar. Dessutom kan man då köpa värmebehandlad lök, vilket gör att den inte lika lätt går i blom om den utsätts för en kall period, vilket gör löken mindre med en hård stjälk, och mindre lagringsduglig.

Sockermajsen står på sin plats under fiberduk. Majs kan inte stå i närheten av majs av annan sort för då korspollineras de och kolvarna får inte de egenskaper de ska ha. Det sägs att det bör vara minst 100 meter emellan odlingar med olika majssorter. Så mjölmajsen har fått tre egna pallkragar på vår gamla ridvolt som inte används längre.

Kronärtskockorna är på plats. En del kålplantor har planterats ut: Spetskål, savojkål och rödkål, men kålrabbi, broccoli, grönkål och röd grönkål kvarstår.

Vissa fröer tål svalt väder och har kort utvecklingstid. Dem kan man så direkt på friland. Jag har sått:

Ringblommor, ljusgula och orange (eget frö)

Dill (eget frö)

Betor (vita, röda avlånga och röda runda)

Persilja, krusbladig

Märgärtor (det är det man kallar "gröna ärtor" när man köper djupfrysta, eget frö)

Sallad (3 sorters plocksallat, bindsallat och isbergssallat)

Salladsärt (ungefär som sockerärt men äts när ärtorna är utvecklade)

Blåklint

Vallmo

Purpurböna (det är litet kallt för bönor, så jag kanske kommer att få så om)

Sockermajs, (tilläggsådd inomhus)

Gråsockerärt (Lokförare Bergfälts jätteärt, köpt + eget frö)

Lokförare Bergfälts jätteärt är en gammal kultursort, en sockerärt som ger extremt långa baljor, upp till 20 cm, och även bredare än vanliga sockerärtor. Den har varit en ryktbar önskesort för många odlare, men svår att få tag på. Jag har haft turen att få några ärtor av en bekant. Jag sådde ärtorna förra sommaren bara för att få mer utsäde. Sedan såg jag att man kunde köpa frön från Impecta. 5 frön kostade 70:-, och man fick bara köpa en påse ☺.

Det kanske är mer lönande att sälja frön än att äta upp baljorna... men nu har jag sått alla fröna, så jag hoppas verkligen att de tar sig och trivs, så det kan bli fler plantor nästa år.

Det är väldigt mycket blommor på bärbuskar och fruktträd. Hoppas de blir pollinerade. Vädret är inte det bästa. Det ska hällregna hela dagen imorgon.

26 maj Himlen öppnar sig!

I väderleksprognosen förutspådde man regn idag, först 42 mm, men sen ändrade man sig till 22 mm. Jag förberedde mig för en dag med arbete inne eller i växthusen, och det var väl, för himlen öppnade sig verkligen. På ett drygt dygn tömde jag Kronbloms hatt på 77 mm vatten.

Regnet hällde ner oavbrutet, vår infart svämmade över på två ställen. Björne fick sätta ut en länsypump för att inte allt vatten skulle rinna ner i avloppsbrunnen.

Flera grannar som var rädda att få sina hus översvämmade kom och ville gräva upp vår väg i förhoppning om att vattnet skulle dräneras bättre från deras område.

I det ena växthuset blev det en sjö. Vattennivån i sjön höjdes med minst en halv meter och nästan hela bryggan hamnade under vatten. Så mycket har det inte regnat på de 50 år som min man bott här!

Enligt SMHI är medelnederbörden i Stockholmstrakten under ett år 600 mm, så 77 mm utgör ca 13% av medelårsnederbörden på ett enda dygn. Vi får verkligen hoppas att detta inte är en ihållande trend.

31 maj

